

KOGUKONNAPRAKTIKA

PRAKTIKA- PÄEVIK

Minu nimi:

Minu meiliaadress:

Minu telefon:

Minu kool:

Võõrustav vabaihendus:

Juhendaja nimi:

Juhendaja meiliaadress:

Juhendaja telefon:

Praktika aeg:

Hea kodaniku
TÖÖRIISTAD

SISUKORD

Päeviku tutvustus	3
Isiklikud eesmärgid praktikale	6
Fakte vabaihendusest	8
Küsi juhendajalt	9
Minu peamised ülesanded	10
Kogukonnapraktika protsess.....	11
Kogukonnapraktika analüüs	12
Kuidas tabelit täita?	13
Analüüsitabel.....	14
Mõtiskluseks kogukonnapraktika ajal ja järel	16
Minu iseloomustus ja soovitused vabaihendusele ...	18
Juhendaja iseloomustus	19
Õpetaja iseloomustus	20
Kodanikuharidusest	22
Heast kodanikust	26
Märkmed	28

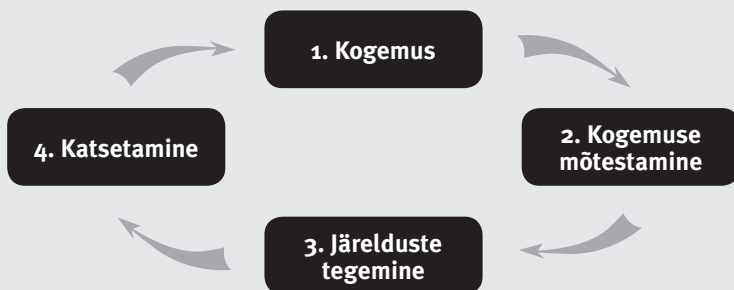
Tere!

Kogukonnapraktika on toonud Sind vabaühendusse uusi kasulikke teadmisi ja kogemusi omandama. Selleks, et Sulle praktilisel kuulduks, nähtust ja tehtust midagi päriselt “külge hakkaks”, ainult niisama praktilisel kohal käimisest ja praktikaülesannete kiirest sooritamisest ei piisa. Sest et **inimesed ei õpi mitte otse kogemusest, vaid sellest, mida tajutakse kogemusena.** Teisisõnu – **õppimine toimub läbi õpitu mõtestamise.**

Kogemusõppe aluspõhimõtteks on, et õppimine toimub ainult siis, kui inimene kogeb midagi enda jaoks olulist, seejärel mõtestab toimunut, teeb sellest järeldused ja siis neid järeldusi rakendab.

KOGEMUSÕPE toetub õppija, kaasõppijate, õpetaja või teiste kogemusele. Õppe käigus arutletakse kogemuse üle, uuritakse kriitiliselt käitumist, sellega seotud mõtteid ja uskumusi. Nii saadakse teadlikumaks käitumise tagamaadest. Seejärel seostatakse uus kogemus olemasolevaga, paigutatakse see laiemasse taustsüsteemi, tehakse järeldused, vastatakse küsimusele, miks läks nii ja mitte teisiti. Nii luuakse uus teadmine, mille toel saab juba järgmisi kogemusi hankida. Läbides kõik etapid, saab kogeda teada, et tema igapäevases tegevuses muutus midagi, ta hakkab käituma uue malli järgi ning tänu sellele saab taas uusi teadmisi ja kogemusi hankida.

HEA TEADA

Hoia praktikapäevik kogu praktika vältel enda lähedal ja kirjapulk käepärast. **Praktikapäevik on Sinu isiklik töövahend:**

- jäädvustad olulise info ja tähelepanekud. Regulaarselt päevikut täites tagad, et Su praktikakogemus on vahetult ja täies mahus salvestatud ning hiljem annab kirjapandu praktikal toimunust ja täheldatust hea ülevaate. Nii saad lihtsasti praktikal kogetut nii detailides kui tervikuna analüüsida ja enda jaoks olulisi järeldusi teha;
- praktikapäevikus esitatatud küsimused aitavad Sul nii vabaühenduse töökorralduse kui enda käitumise juures tähele panna ja uurida aspekte, mille teadvustamine on oluliseks eelduseks mitmete väärt teadmiste ning sotsiaalsete ja organiseerimisoskuste omandamisel (vt. juhendist programmi oodatud õpitulemused);
- praktikapäevik aitab Sul täita ka Sinu olulist ülesannet anda praktika käigus vabaühendusele häid soovitusi, kuidas oma töid-tegemisi senisest veelgi paremini teha.

Teisalt on praktikapäevik töövahend ka Sulle koos juhendajaga. Kuigi kogukonnapraktika on Sinu projekt, sünnib see koostöös vabaühendusega ja juhendajal on selles oluline roll – nii Sinu praktika sisu kujundamisel kui praktikal tehtu ja saadud teadmiste mõtestamisel. Ka ootab vabaühendus Sinu värskeid ideid ja soovitusi oma tegevuse parendamiseks.

Sellepärast kasutategi praktika lõpus kokkuvõtval kohtumisel (või soovi korral iga olulisema praktikaetapi lõpus) toimunut analüüsides abivahendina ka Sinu täidetud praktikapäevikut: vaatate üle ja arutate läbi, mida vabaühenduse töökorralduse juures märkasid, mida olulist teada said ja milliseid soovitusi Sul vabaühendusele anda on; mida ise praktika käigus tegid ja ära tegid, kuidas see Sinu ja juhendaja arvates õnnestus – milles olid eriti tubli ja mille arendamiseks võiksid edaspidi sihilikult pingutada.

Vaadake üle ka Sinu isiklikud eesmärgid, mille praktika eel kirja panid, ja arutage, millised neist realselt teostusid, millised täitusid osaliselt ja mispärast osa nurjus. Kas seatud eesmärkidest lähtuvalt pead praktikat enda jaoks õnnestunuks? Või õnnestus/ebaõnnestus praktika hoopis muudel põhjustel?

Praktika sooritamist kinnitab juhendaja allkiri. Selle põhjal, kui aktiivselt Sa vabauhenduse töösse panustasid, kuidas ülesandeid ja tekkinud tõrgeid lahendasid, kas ja kuidas omaalgatatud ideed ellu viisid, kuidas meeskonnas ja iseseistvalt töötasid ning vestlustes kaasa mõtlesid, märgi juhendaja Sulle praktikapäevikusse omapoolse iseloomustuse.

NB! Juhendaja iseloomustus võib minna kasuks ka tulevikus soovituskirjana. Küsi luba juhendajalt seda niiviisi kasutada, siis tee sellest koopia/pilt või lõika välja.

Praktikapäevik aitab sind ühiskonnaõpetuse analüüsitunnis ja muus õpetöös, mis võib olla kogukonnapraktikaga seotud. Täida seda jooksvalt, nii sa õpid protsessi kulgemist analüüsima ja lõpus ka hindama ning oma arengut märkama. See on oluline oskus mistahes tegevuste planeerimisel. Võta see alati tundi ja praktikale kaasa ning registreeri nähtu-kogetu-õpitu. Märgi ka tunnis teada saadud fakte ja arvamusi ning aruta neid oma juhendajaga.

Kogukonnapraktika perioodi lõppedes kannab ka õpetaja Sinu päevikusse omapoolse tagasiside, kus keskendub sellele, kuidas tema hinnangul Sina suutsid oma püstitatud eesmärgid täita, saadud kogemust analüüsida ja sellest õppida, kuidas rääkisid ja töötasid kaasa õppetöös ja milline oli Sinu pädevuste areng kogu perioodi jooksul, peegeldades ühiskonnaõpetuse tundides toimunut. Siinsamas annab õpetaja soovitusi, kuidas sa võiksid oma õppeprotsessi veel efektiivsemaks muuta, et võimalikult hästi kasutada kooliväliselt õpet oma kooliõppes. **Olenemata sellest, kas Sinu koolis/aines on hindeline või sõnaline hindamine, praktikapäevikus on koht õpetajale, kus ta võib jätta just Sinule mõeldud tagasisidet.**

Praktikapäeviku täitmist alustagi sellest, et paned kirja eesmärgid, mille oma praktikakogemusele sead – tee seda enne praktikale minemist. Praktikapäeviku teisi osi täida praktikal kohapeal – üksi või juhendaja abiga – või n-ö jooksvalt kohe praktikategevuste järel.

Head praktikat!

ISIKLIKUD EESMÄRGID PRAKTIKALE

Mida peaksid kogukonnapraktika käigus teada saama, harjutama, ära õppima või proovima, et praktika järel oma praktikakogemusega ja iseenda panusega rahul oleksid? Mõtle enda jaoks välja ja pane siia kirja vähemalt 5 eesmärki. Võid aluseks võtta järgmised hea eesmärgi tunnused:

Hea eesmärk on **PÕNEV** – teeme põnevaid asju palju innukamalt kui igavaid;

MÕÕDETAV – edusammude mõõtmine ja hindamine aitavad näha, kui palju on veel soovitud tulemuseni jäänud;

PROOVILEPANEV – teeme tõenäolisemalt teoks neid asju, mille nimel peame ka pingutama, sest see annab tegevusele ja saavutusele suurema väärtuse;

AJALISELT PIIRITLETUD – kui tahad midagi kindlasti ära teha, kirjuta tegevusele või tulemusele kuupäev juurde!

EESMÄRGID

MINU EESMÄRGID. Kirjuta siia mida soovid õppida, saavutada, millised kogemused, teadmised ja oskused soovid omandada praktika ajal (seda osa täida enne praktika algust).

MINU EESMÄRKIDE TÄITUMINE, mis täielikult, osaliselt, mis mitte (seda osa täida pärast praktika läbimist).

FAKTE VABAÜHENDUSEST

VABAÜHENDUS

Vabaühenduse nimi

Vabaühenduse tüüp MTÜ SA seltsing

Tegevusvaldkond

Töötajate arv

Vabatahtlike arv

Liikmete arv

Juhatusel liikmete arv

JUHENDAJA

Nimi

Amet/ tööülesanded vabaühenduses

.....

.....

KÜSI JUHENDAJALT

“Mis probleemi lahendamisega teie vabaihendus tegeleb?”

“Kuidas (milliste tegevuste kaudu) te seda teete?”

“Miks te teete seda, mida te teete?”

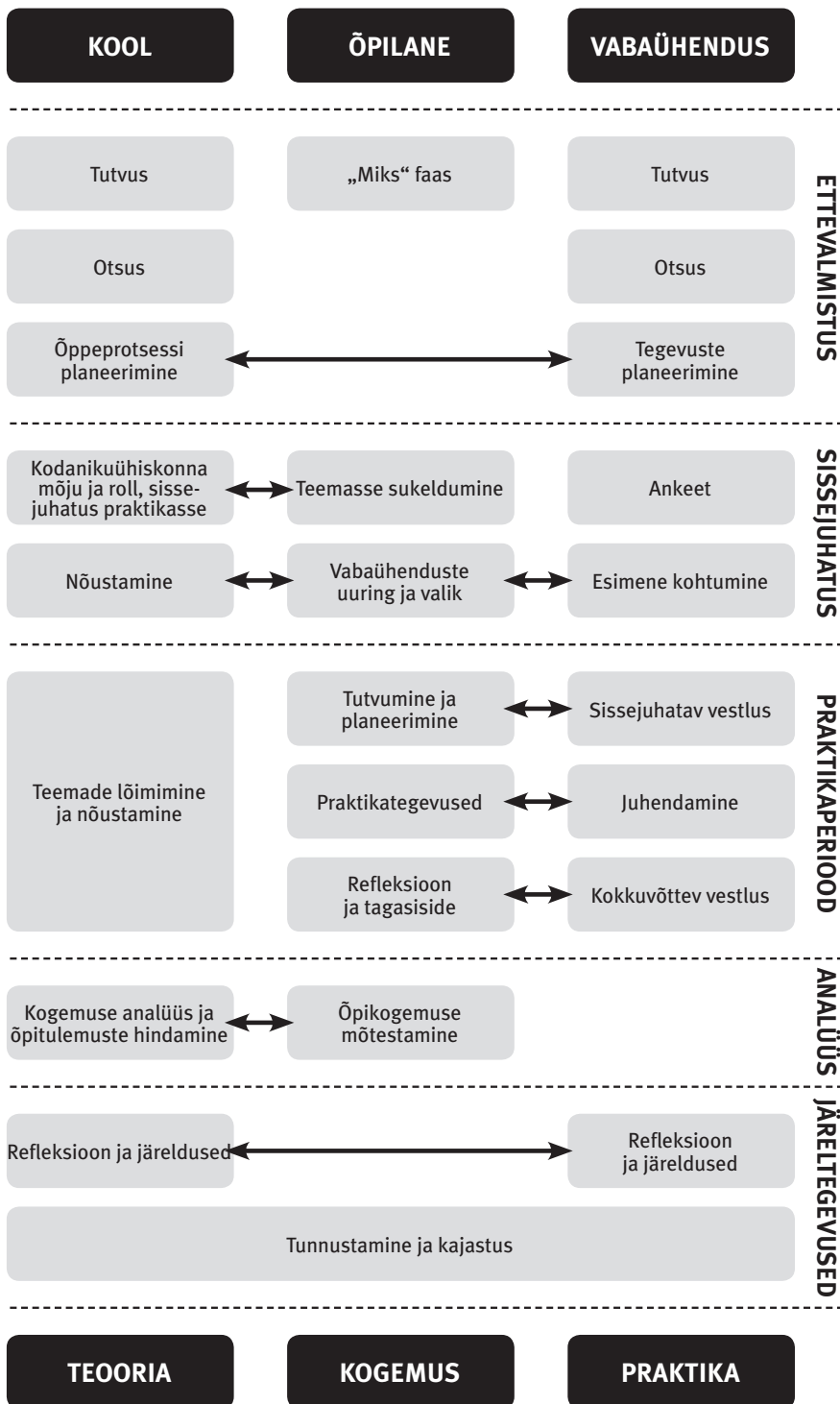
MINU PEAMISED ÜLESANDED JA TEGEVUSED

PLAAN JA PLAANI MUUDATUSED

.....

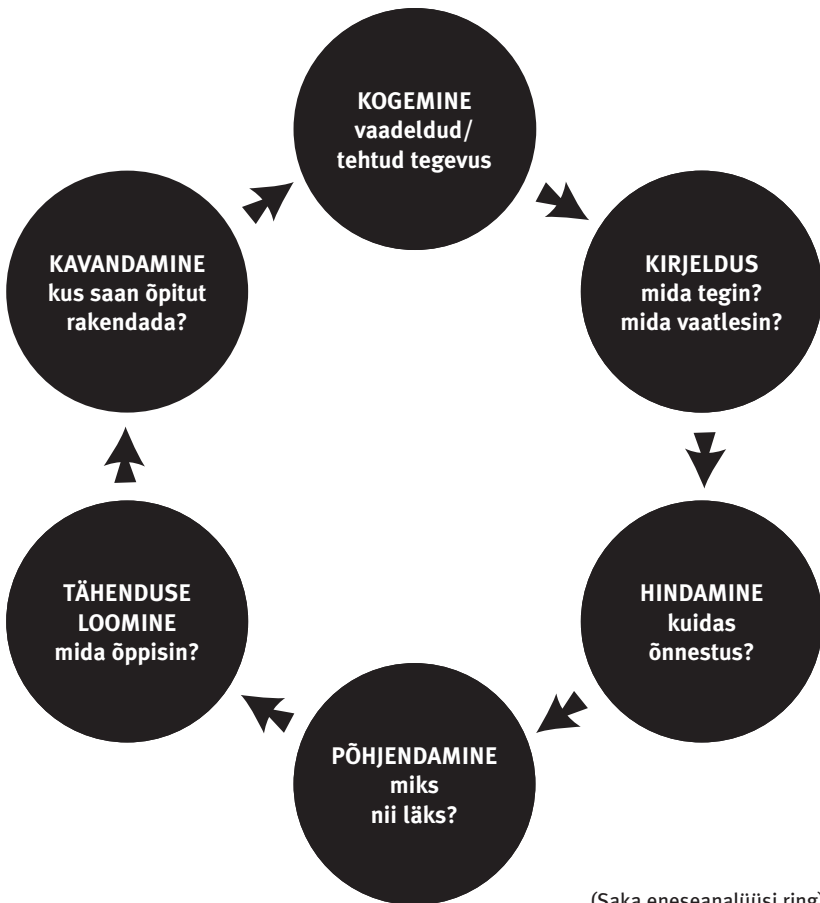
Pane kirja, mida plaanite koos juhendajaga saavutada ja millised tegevused teostada. (Abiks kirjeldamisel: korraldan ...; teen ..., aitan ...; uurin ...; suhtlemine eakatega, lastega, võõrkeeles, juhin/juhendan ...; minu roll on ..., jms.) Võid seda täiendada tegevuste muutmisel, lisandumisel ja kommenteerida. Kõik, mis puudutab plaani ja selle täitumist. Pane kirja olulised päevad, etapid/perioodid ja tähtajad.

KOGUKONNAPRAKTIKA PROTSESS

KOGUKONNAPRAKTIKA ANALÜÜS

Et Sinu kogemused kogukonnapraktikal ei jääks muljete ja hägusate mälestuste tasandile, täida kogu praktika vältel regulaarselt praktika-päeviku tabelit. See aitab Sul praktikakogemust detailides ja tervikuna jäädvustada ja analüüsida.

(Saka eneseanalüüsi ring)

KUIDAS TABELIT TÄITA?

Praktikapäeviku tabelisse tee märkmeid olulisemate tegevuste kohta, mida oled vaadelnud või ise teinud, mis olid Sulle huvitavad ja/või millest on Sul midagi õppida ja/või mis on vabähendusele iseloomulikud. Kirjeldatavad tegevused võivad olla suuremad või väiksemad ettevõtmised ja ülesanded, näiteks praktika sissejuhatav kohtumine, vabähenduse meeskonnakoosoleku protokollimine, töötoa ettevalmistus, plakati kujundamine, intervjuu vabähenduse vabatahtlikuga, toidupakkide komplekteerimine, juhendi koostamine, võistlusraja ülesseadmine...

Sinu praktika vabähenduses peaks kestma minimaalselt 15 tundi, võimalusel vähemalt 3 päeva 2-4 nädala vältel. Seda on vaja selleks, et sinu praktikakogemus oleks sisukas ja mitmekülgne ning saaksid vabähenduse ellu pisutki sulanduda. Kui leiate juhendajaga, et tegevuste lõpetamiseks on vaja rohkem aega või soovid teha ühenduse jaoks rohkemat ja pikemalt – leppige selles juhendajaga jooksvalt kokku. Ära jäta kokku lepitud tegevusi lõpetamata.

Kirjeldus – Pane kirja tegevus, mida vaatlesid või mida ise tegid, ja kirjelda selle erinevaid aspekte, mis tunduvad Sulle olulised (nt. mida tehti? kuidas? kes tegi? kus? kui kaua?...). Lisa tegevuse kuupäev ja Sinul tegevuseks kulunud tundide arv.

Hinnang – Kui tõhus on see tegevus eesmärgi saavutamisel? Mis põhjustel?

Soovitused – Kas ja mida peaks vabähendus tegema teisiti, et tegevus paremini õnnestuks ja/või paremini eesmärki saavutada aitaks? Enda tehtu analüüsimisel pane kirja, mida oleksid ka ise saanud paremini teha.

Mida õppisin – Milliseid uusi teadmisi ja/või oskusi said? Või muutus Su suhtumine millessegi?

Kus saan rakendada – Too näiteid, kus saad saanud teadmisi/oskusi edaspidi rakendada (mõnes õppeaines? tööintervjuul? MTÜ-d luues? meeskonda moodustades? tegevuse eelarvet planeerides? hobina? vabatahtlikuks tegevuseks kohta otsides ...)?

TEGEVUSE KIRJELDUS

TEGEVUSE KIRJELDUS + kuupäev + ajakulu	HINNANG TEGEVUSELE	SOOVI EDAS

TUSED ISEKS	MIDA ÕPPISIN	KUS SAAN ÕPITUT RAKENDADA

MÕTISKLUSEKS KOGUKONNAPRAKTIKA AJAL JA JÄREL

TÄHELEPANEKUID JA MIDA UUT ÕPPISIN

Vabaihendusest ja selle mõjust kogukonnale (laiema tegevusalaga ühenduse puhul ka ühiskonnale). Mis praktika käigus üllatas.

Kodanikualgatuse rollist ühiskonnas ja miks see oluline on.

Iseenda kohta.

Pane kirja suurimad õnnestumised, väljakutsed; mida õppisid saadud kogemustest; kuidas saad omandatud oskusi ja teadmisi edaspidi kasutada.

Kirjelda omandatud/täienenud oskuseid: sotsiaalsed, organisatoorsed, keeleoskused, erioskused, arvutioskused jt.

MINU ISELOOMUSTUS JA SOOVITUSED VABAÜHENDUSELE

Kuidas töö oli korraldatud, soovitud edaspidiseks seoses noorte kaasamisega, organisatsiooni tööga üldiselt jt.

JUHENDAJA ISELOOMUSTUS

.....
Õpilase panus vabaühenduse töösse praktika sooritamisel; kuidas õpilane ülesannetele lähenes ja sooritas neid; milliseid uusi oskusi, teamisi ja hoiakuid oled märganud õpilasel arenemas/arenenud praktika ajal; soovitusi edaspidiseks.

ÕPILANE ON KOGUKONNAPRAKTIKA EDUKALT SOORITANUD

Kuupäev, juhendaja nimi ja allkiri (käsitsi või digi):

.....

ÕPETAJA HINNANG

Õpilase pädevuste areng; õpilase oskus püstitada ja analüüsida eesmärke ning oma õppimise tulemust; õpilase pingutus saada teada võimalikult palju vabaühendusest ja selles valdkonnast; tundides kaasa töötada, oma kogemust analüüsida, argumenteerida ja esitleda. Pane kirja ka, milliseid uusi oskusi, teadmisi ja hoiakuid oled märganud õpilasel arenemas/arenenud kursuse jooksul; soovitusi edaspidiseks.

KOGUKONNAPRAKTIKA KURSUS ON LÄBITUD

Kuupäev, õpetaja nimi ja allkiri (käsitsi või digi):

ÕPITULEMUSED

Programmi eesmärkidest lähtuvalt peaks õpilane kogukonnapraktikal omandama allpool nimetatud hoiakud, teadmised, oskused ja kogemused.

Pädevuste kohta loe lk-lt 22-25.

Sotsiaalsete ja kodanikupädevustega seotud õpitulemused

- Õpilane on kokkulepetest kinni pidanud ja võetud kohustusi vastutustundlikult täitnud.
- Õpilane on töötanud iseseisvalt ja meeskonnaliikmena.
- Õpilane on praktika käigus rakendanud ja väljendanud kriitilist mõtlemist, analüüsi- ja põhjendamisoskust.
- Õpilane teadvustab end kodaniku ja ühiskonnaliikmena, kellel on võimalus ühiskonna arengut ja oma elukeskkonnas toimuvat mõjutada ning teda puudutavates küsimustes kaasa rääkida (sh oma tegevusega) ning kes mõistab varasemast paremini, kuidas seda teha kodanikualgatuse kaudu.
- Õpilane väljendab huvi laiema kogukonna probleemide lahendamise vastu.
- Õpilane mõistab paremini vabaühenduste olemust, toimimist ja rolli ühiskonnas.
- Õpilane on teinud oma kogukonnale kasulikke tööd ja mõistab, et sai vabaühendust abistades vabatahtliku töö kogemuse.

Algatusvõime ja ettevõtlikkusega seotud õpitulemused

- Õpilane on kujundanud oma praktikat aktiivselt ja läbimõeldult.
- Õpilane on olnud kaasatud loovat lähenemist nõudvatesse tegevustesse ja neisse oma ideedega panustanud.
- Õpilane on tegevusi kavandanud, algatanud, ellu viinud ja analüüsinud.
- Õpilane on oma praktikategevuste käigus üles näidanud püsivust ja tahtekindlust.
- Õpilane on eesmärgi saavutamiseks otsinud vajaminevat abi ja juhendamist.
- Õpilane on püstitatud eesmärgi elluviimisel kavandanud ja prioriseerinud tegevusi ning vahendeid, seadnud vahe-eesmärke ja tegutsenud tulemuslikult.
- Ebaõnnestumise korral on õpilane oma tegevust hinnanud, analüüsinud ja korrigeerinud.

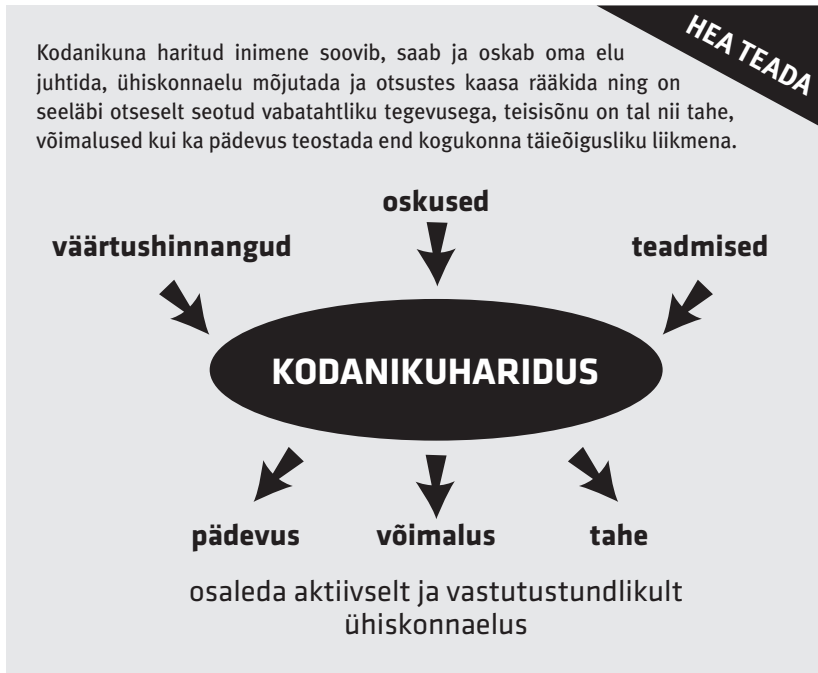
Õppimisoskusega seotud õpitulemused

- Õpilane on oma õpiprotsessi eesmärkidest lähtuvalt planeerinud.
- Õpilane on võtnud oma õppimise eest vastutuse.
- Õpilane on rakendanud koolitundides (sh ühiskonnaõpetuse aines) õpitut.
- Õpilane on oma õpitulemusi (sh saavutusi ja ebaõnnestumisi) hinnanud ja analüüsinud.
- Õpilane teadvustab varasemast selgemini oma tugevaid ja nõrku külgi.

KODANIKUHARIDUSEST

Kui ühiskondlikult on kokku lepitud kodanikuühiskonna ideaalis, kus inimesed on aktiivsed ja hoolivad ning väärtustavad osalemist, tuleb sellise ühiskonna kujunemiseks ka tingimused luua. Osalemisvõimalustest üksi ei piisa ja vaja on, et inimestel oleks piisavalt oskusi ja tahtmist olla algatajaks ja eestvedajaks ning töötada selle nimel, et probleemid leiaksid lahenduse või et erinevate arvamuse ning huvidega oleks otsustamisel arvestatud. Sellele saab anda tõuke targalt korraldatud kodanikuharidusega.

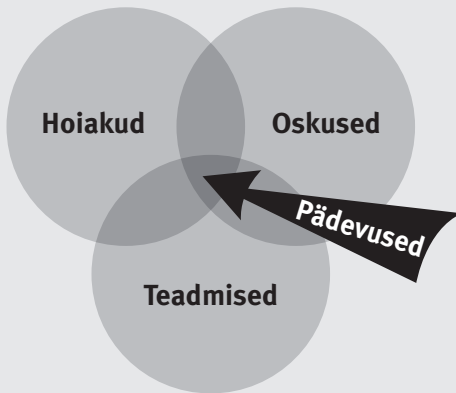
Kõik teadmised, oskused ja väärtused, mis on vajalikud aktiivse kodanikuna ühiskonnas osalemiseks, ja nende kujunemise protsess on kogumina kodanikuharidus. Kodanikuhariduse tulemuslikkus väljendubki muu hulgas kodanike aktiivsuses ja osalemises. Kui loome teadlikult piisavalt võimalusi selleks, et me inimesed on aktiivsed ning tahavad, saavad ja oskavad aruteludes ja lahenduste loomises osaleda, saab ühelt poolt kodanikuühiskond tugevamaks, teisalt ka demokraatlik kultuur kestmaks.

PÄDEVUSE all mõtleme teadmiste, oskuste ja suhtumiste kogumit. Mõiste „võtmepädevus“ (ingl *key competence*) viitab millelegi, mis on igas eluvaldkonnas vajalik ning toetab inimese eneseteostust, sotsiaalset ühtekuuluvust, kodanikuaktiivsust ja tööalast konkurentsivõimet. Üha laialdasemalt on hakatud rääkima, et ka noored vajavad võtmepädevuste arengu toetamist.

Võtmepädevused on raamistik, mis seob tervikuks kõvad (nt matemaatika ja IT-pädevused jms) ja pehmed oskused (nt õppimisoskus, kultuuriteadlikkus jms). Siin ei eristata õppimise konteksti või meetodit, vaid hinnatakse

võrdselt igasugust õpet, olgu see siis formaalne, mitteformaalne või informaalne. Kõik võtmepädevused on tänapäeva ühiskonnas toimetulekul võrdselt olulised. Neist mitmes on kattuvaid ja üksteisega seotud aspekte ning teemasid, mis läbivad kogu võtmepädevuste raamistikku: nt kriitiline mõtlemine, loovuse rakendamine, algatusvõime, probleemide lahendamine, riskide hindamine jms on olulised kõigi kaheksa võtmepädevuse puhul.

Kui rääkida pädevuste keeles, siis on kodanikuhariduse eesmärk arendada ennekõike

- algatusvõimet ja ettevõtlikkust,
- sotsiaalset ja kodanikupädevust,
- kultuuriteadlikkust ja kultuurilist eneseväljendust,
- õppimisoskust.

Isiklik, kultuuridevaheline, sotsiaalne ja kodanikupädevus

- Oskus suhelda kohasel viisil sõprade, pere ja kolleegidega
- Oskus käia läbi eri taustaga inimestega
- Oskus lahendada konflikte konstruktiivsel viisil
- Ülevaate omamine sellest, mis toimub sinu külas – kogukonnas, linnas, riigis, Euroopas ja maailmas
- Teadmised demokraatia, kodanikuühiskonna ja inimõiguste kontseptsioonide ning ideede kohta
- Osalus ühiskonnaelus

Kultuuriteadlikkus ja kultuuriline eneseväljendus

- Oskus hinnata ideede, kogemuste ja emtsioonide loovväljendust
- Kõik, mis on seotud meedia, muusika, näitekunsti, kirjanduse, kujutava kunstiga jne, ning nende kaudu väljendatud loominguga

VÕTMEPÄDEVUSED

Suhtlus emakeeles
Suhtlus võõrkeeletes
Matemaatikapädevus
Infotehnoloogiline pädevus

Algatusvõime ja ettevõtlikkus

- Võime tegutseda oma ideede elluviimise nimel
- Loovus ja uuenduslikkus
- Julgus riskida
- Projektijuhtimisoskused

Õppimisoskus

- Oskus korraldada oma õppimist
- Oskus vastutada oma õppimise eest ja sellega seotud takistustest üle saada
- Oskus analüüsida ja hinnata oma õpitulemusi

Algatusvõime ja ettevõtlikkus viitavad võimele mõtteid tegudeks muuta. See eeldab loominguulisust, uuendusmeelsust ja riskivalmidust, samuti oskust võimalusi märgata, tegevust kavandada ja kavandatut ellu viia. Ettevõtlik inimene saab iseendaga hakkama ja suudab juhtida muutusi, mis on arenguks vajalikud.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus tähistavad hoiakuid, oskusi, teadmisi ja käitumisviise, mis võimaldavad inimesel erinevates ühiskondades edukalt elada, töötada ja vabatahtlikuna panustada. Selleks peab piisavalt hästi tundma kohalikke käitumisreegleid, tavaid ja kõneldavaid keeli, et suuta mõista ja väljendada tundeid, arvamusi, fakte ja mõisteid. Kodanikupäde-

vus on teadmised poliitika ja sotsiaalvaldkonnast, mis võimaldavad oma kodanikuõigusi täielikult kasutada.

Kultuuriteadlikkus ja kultuuriline eneseväljendus lisavad eelnevale oskuse hinnata ideede, kogemuste ja emotsioonide loovväljendust, olgu see seotud meedia, muusika, näitekunsti, kirjanduse või kujutava kunstiga.

Selleks et inimesel oleks võimalus ja tahe end tänapäeva kiiresti muutvas ühiskonnas indiviidina ja kogukonnaliikmena teostada, hästi hakama saada ning ühiskonnaelu kujundamises aktiivselt osaleda, peab ta pidevalt õppima. Vajadus selle järele on ajaga pidevalt kasvanud. **Õppimisoskus** on teadmiste omandamise oskus. See eeldab teadlikkust õppiprotsessist, vajadustest ja võimalustest ning võimet kõrvaldada takistused eduka õppimise teelt. Õppimisoskus hõlmab suutlikkust omandada uusi teadmisi ja oskusi, neid töödelda ja eelnevaga seostada; samuti oskust leida sobivad juhendajad ja nende abi kasutada. Nende omadustega õppija suudab varemõpitule tuginedes omandada uusi teadmisi ja oskusi kodus, tööl ja koolis ning neid oskusi ka kasutada.

Kodanikuhariduse edendamisel Eestis on riigi tasandil seni pandud põhirõhk üldhariduskoolide ühiskonnaõpetusele. Kehtiv riiklik õppekava loob hea kodaniku kasulava eelkõige selles esitatud eesmärkidega hariduse alusväärtustele; taotletavatele üld-, valdkondlike ja ainepädevustele; nõutavale õppekeskkonnale; läbivatele teemadele ja kujundavale hindamisele.

HEA KODANIK:

- **tunnetab oma kohta maailmas ja teiste inimeste seas ning mõistab, et elusolendid on asjadest tähtsamad**

Ta peab lugu seitsme maa ja mere taga töötavatest inimestest, kes talle kohvi kasvatavad või teksapükse õmblevad, ega mõtle kaua, kas need kolm tšintšiljat tõesti peavad surema lihtsalt selleks, et tema palituäär oleks pehme ja karvane.

- **aitab lähedasi ja võõraid ning toetab nõrgemaid**

„Pole minu asi, kuidas see eksinud laps koju saab, mina pole süüdi, et ta oma telefoni on tühjaks mänginud. Küll keegi ikka aitab.“ Ei, kindlasti mitte nii. Hea kodanik ongi see „keegi“, vahet pole, kelle laps, kelle süü või kas keegi veel on läheduses.

- **astub välja ebaõigluse ja vägivalla vastu**

Teate neid lugusid, kus bussipeatuses asub meesteseltskond mõnd tüdrukut ahistama ja kõik teised teevad näo, nagu nad ei näeks midagi? Häid kodanikke seal bussipeatuses ilmselgelt ei ole, sest nemad vaatavad ja näevad kaugemale kui enda varbad.

- **teeb tööd ja õpib kogu elu**

Muidugi võib minna (uuesti) ülikooli, aga võib ka noppida meelepäraseid kursuseid siit-sealt ükshaaval. Võib lugeda silmaringi avardavaid raamatuid, aga iga päev võib õppida ka otse elust – kasvõi lollidelt, et ise sama lollilt ei käituks.

- **austab oma riiki ja selle tähtpäevi, tunneb põhiseadust ja õigussüsteemi ning täidab seadust ka väikestes asjades**

24. veebruar ei ole lihtsalt üks vaba päev; käibemaks ei ole lihtsalt sinu raha, mis riik sinult ära võtab; igal seadusel on põhjus. Isegi kii-rusepiirangul on põhjus. See on sinu Eesti ja need on sinu inimesed, kelle parema elu jaoks need ühised reeglid on.

- **tunneb huvi ühiskonnas toimuva vastu, on poliitiliselt teadlik, ilmutab kodanikuaktiivsust ega pea end tähtsusetuks inimeseks**
Heal kodanikul on üks hääl, täpselt nagu ta ülemusel, peaministril ja naabril. Ta kasutab seda nii valimistel kui ka siis, kui tahab valitsejatele midagi öelda valimiste vahel, olgu head või halba.
- **austab inimväärikust, võrdõiguslikkust ja teiste õigust olla erinev**
Igäühel on õigus olla tõsiselt võetud, olgu ta kolmeaastane, ilma jalgadeta, vaene või kandku toogat. Hea kodanik teab, et tema ei ole normaalsuse mõõdupuu, ja kuulab teisi sama hoolikalt, kui mõtleb läbi, mida ütleb.
- **hoiab loodust, mõtleb ka teistele elusolenditele ja järeltulevatele põlvedele**
Süütuna tunduv kilekott jääb meiega, olgu fliisjakiks kootuna, prügi-mäele maetuna või põletamise järel taevasse tõusnud mürgipilvena – hea kodanik teab, et sellist kohta nagu „ära“ ei ole olemas.
- **tunneb ajalugu ning austab oma ja teiste rahvaste kultuuri**
Kõik kultuurid on ühtemoodi selle poolest, et nad on ainulaadsed. Hea kodanik ei sõida musta leivaga hatšapurist üle, sest üks ei ole teisest parem. Ta hindab mõlemat ja teab või huvitub, kust eri kombed ja uskumised tulevad.
- **on aus, lahke, sõbralik ja peab lugu heast naljast.**
Aususe kõige parem varjukülg on see, et kunagi pole vaja muretseda, et äkki keegi saab teada. Ja kes ütles, et elu on tõsine asi?

Neid põhimõtteid järgides saab hea kodanik olla igaüks ja igal pool, hoolimata kodakondsusest.

Hea kodaniku põhimõtted koostas Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaua esinduskogu 2002. aastal, käsiraamatu jaoks täiendas neid Mari Öö Sarv.

MÄRKMED

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kogukonnapraktika programmi elluviimist rahastatakse haridus- ja teadusministri kinnitatud ning Eesti Noorsootöö Keskuse elluviidava ESF kaasrahastatud programmi “Tõrjutusriskis noorte kaasamine ja noorte tööhõivevalmiduse parandamine” kirjeldatud tegevuste raames.

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

EMSL
Vabaliiduste liit